

2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

1. Inleiding

In lijn met het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en gemeenten is het verplicht in de begroting en jaarrekeningen de beleidslijnen vast te leggen met betrekking tot het Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het Weerstandsvermogen geeft een cijfermatig inzicht in de buffer die onze gemeente heeft om tegenvallers op te vangen. Hierbij worden de niet uit de jaarrekening dan wel begroting blijvende risico's vergeleken met onze niet-geoordeelde reserves. Het gaat hierbij om risico's die niet zijn opgenomen in het inhoudelijke gedeelte van begroting en jaarrekening of die niet zijn te ondervangen door bijvoorbeeld verzekeringen. Niet-geoordeelde reserves zijn bedoeld om in te zetten bij acute tegenvallers. Zowel het weerstandsvermogen als de risico-inventarisatie zijn onderdelen die aan verandering onderhevig zijn. Actualisatie hiervan gebeurt bij de begroting en jaarrekening.

Met ingang van het jaar 2016 is het BBV op een aantal onderdelen gewijzigd. Dit betreft onder andere de opname van kengetallen in het onderdeel risicomanagement. In artikel 11 BBV staat beschreven welke kengetallen dienen te worden verantwoord. De berekening van deze kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling.

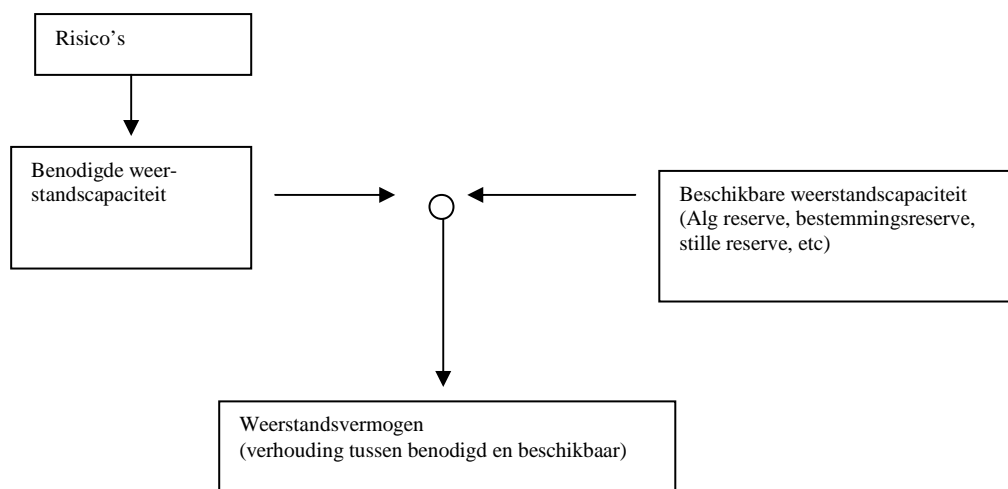
2. Samenvatting van ons weerstandsvermogen:

Onze weerstandscapaciteit is voldoende voor de afdekking van risico's. De weerstandscapaciteit bedraagt ruim € 17,2 mln, het bedrag aan risico's bedraagt ongeveer € 4,1 mln. Dit betekent dat de risico's ruimschoots worden gedekt door onze weerstandscapaciteit en dat we er als gemeente goed voor staan. Onderstaand een uitwerking van de onderdelen.

3. Relatie weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Als basis voor de bepaling van het weerstandsvermogen geldt de nota Weerstandsvermogen. Hierin is onder andere bepaald dat de benodigde beschikbare weerstandscapaciteit in principe groter of gelijk moet zijn aan het bedrag aan risico's.

Figuur 1: Relatie weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

4. Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt gevormd door de niet-geormerkte, en dus vrij besteedbare reserves. Hierbij valt te denken aan de algemene reserve, de stille reserves, onbenutte capaciteit van onroerende zaak belasting, en de post onvoorzien (dekking voor onvoorziene begrotingsuitgaven), ook de niet-geormerkte bestemmingsreserves zijn onderdeel van deze weerstandscapaciteit.

Tabel 2. Opbouw weerstandscapaciteit vermogen

Bedragen in €

<i>opbouw</i>	<i>bedrag</i>
algemene reserve	6.973.740
bestemmingsreserve	10.236.140
stille reserve	-
post onvoorzien	64.000
weerstandscapaciteit	17.273.880
capaciteit exclusief bestemmingsreserve	7.037.740

Stille reserves

Stille reserves worden gevormd door eigendommen (met name gronden en gebouwen), die een hogere marktwaarde (WOZ-waarde) vertegenwoordigen dan in de balans als boekwaarde is opgenomen en waarbij het betreffende eigendom binnen een periode van 1 jaar geliquideerd kan worden, zonder dat dit leidt tot ondermijning van de continuïteit van de uitvoering van de gemeentelijke taken. Deze stille reserve is voorzichtigheidshalve op nul gesteld. Als tegenhanger van stille reserves staat de gemeente garant voor een aantal geldleningen (ruim 4 miljoen euro) en fungeren wij als achtervang via het WSW voor woningcorporaties (ruim 110 miljoen euro). Deze zijn opgenomen als risico.

Post onvoorzien

Ter dekking van onvoorziene begrotingsuitgaven in de loop van het jaar is in de begroting als onderdeel van het overzicht Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien een budget onvoorzien opgenomen. In beginsel is dit € 64.000 per jaar.

Onbenutte capaciteit OZB belastingen

Onze gemeente heeft op basis van de meicirculaire 2017 een bedrag van onbenutte belastingcapaciteit van € 677.211. Dit is gebaseerd op het WOZ percentage (0,1952%) voor toelating tot art. 12.

Onbenutte capaciteit heffingen

In onze gemeente zijn de afvalstoffenheffing, reinigingsrecht en rioolheffing erop gericht om kostendekkend de voorzieningen te kunnen leveren aan de inwoners. De onbenutte capaciteit is dus nihil en wordt verder buiten beschouwing gelaten.

5. Risico's

De relevante risico's in het kader van het weerstandsvermogen zijn posten waarvoor (nog) geen dekking is aangewezen in de begroting en waarvan de gevolgen – indien die zich voordoen – gedekt moeten worden uit het vermogen van de gemeente. Een risico is de kans (percentage) dat een bepaalde gebeurtenis zich voordoet vermenigvuldigd met het financiële effect (bedrag) van die gebeurtenis. Er wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele risico's. Incidentele risico's zijn risico's die, als ze zich voordoen, eenmalig van dekking moeten worden voorzien en die daarna geen invloed meer hebben op het vermogen of de begroting van de gemeente. Structurele risico's hebben een langdurig effect op het vermogen of de begroting van de gemeente. Indien het structurele risico's betreft, wordt het risicobedrag over vier begrotingsjaren gesaldeerd. Het totaalbedrag aan risico's bedraagt:

Tabel 3. Recapitulatie risicobedragen

Bedragen in €

Onderverdeling van risico's	begroting 2018	jaarrekening 2016	ontwikkeling
gemeentelijke taken	1.268.400	1.385.500	-117.100
rampen	1.200.000	1.300.000	-100.000
bedrijfsvoering	1.560.000	190.000	1.370.000
projecten	63.750	357.000	-293.250
bestuur	0	25.000	-25.000
<i>totaal</i>	<i>4.092.150</i>	<i>3.257.500</i>	<i>834.650</i>

Het bedrag aan risico's is ten opzichte van de jaarrekening aanzienlijk gestegen. De belangrijkste mutaties zijn bij bedrijfsvoering, waar de risico's van het niet doorgaan van de fusie met Houten en het waarmaken van ambities een groot deel van de stijging voor hun rekening nemen. Bij de grondexploitaties is de inschatting dat door het aantrekken van de vastgoedmarkt het gemeentelijk risico is afgenomen. Aan het eind van deze paragraaf zijn deze risico's nader uitgewerkt.

Onderverdeling van risico's in incidentele en structurele risico's

Een aantal risico's is ingeschat als structureel (doorwerkend effect op de gemeentelijke begroting), een aantal risico's als incidenteel. Als er sprake is van structurele risico's wordt het risicobedrag vermenigvuldigd met factor 4 (aantal begrotingsjaren) om zo de structurele impact op de begroting weer te geven.

Tabel 4. Onderverdeling van risico's in structureel vs incidenteel

Bedragen in €

Onderverdeling van risico's	begroting 2018	waarvan incidenteel	waarvan structureel
gemeentelijke taken	1.268.400	813.400	455.000
rampen	1.200.000	1.200.000	
bedrijfsvoering	1.560.000	300.000	1.260.000
projecten	63.750	63.750	
bestuur	0		
<i>totaal</i>	<i>4.092.150</i>	<i>2.377.150</i>	<i>1.715.000</i>

Vergelijken we deze onderverdeling in incidenteel vs structureel in relatie tot de huidige weerstandscapaciteit, dan is het weerstandsvermogen op dit moment grotendeels incidenteel (reserves, slechts eenmaal inzetbaar, uitgezonderd post onvoorzien), maar mochten we in de

toekomst de onbenutte belastingcapaciteit hierin betrekken, dan levert dit een structurele component op.

6. Bepaling van het weerstandsvermogen

Het berekende bedrag aan risico's (en derhalve aan benodigd weerstandsvermogen) is in ruime mate afgedekt door de berekende weerstandscapaciteit. Een deel van de algemene reserve wordt vervolgens geormerkt ter afdekking van de risico's. Hiertoe wordt het zogenaamde *Reserve weerstandsvermogen* berekend: voor het weerstandsvermogen worden in eerste instantie de stille reserves, niet-geormerkte bestemmingsreserves, de post onvoorzien en de door de provincie verplichte reserve van € 50 per inwoner (in totaal € 1.200.000) ingezet. Het restant bedrag is de *Reserve weerstandsvermogen*.

Tabel 5. *Onderverdeling weerstandsvermogen* Bedragen in €

<i>Onderverdeling</i>	<i>bedrag</i>
totaal benodigd bedrag aan risico's	4.092.150
bestemmingsreserve	10.236.140
stille reserve	-
post onvoorzien	64.000
verplichte reserve provincie	1.200.000
reserve weerstandsvermogen (sluitpost)	7.407.990

7. Algemene reserve vrij aanwendbaar

De algemene reserve is op zijn beurt weer opgebouwd uit drie onderdelen; de verplichte reserve, de reserve weerstandsvermogen en de algemene reserve vrij aanwendbaar. De algemene reserve vrij aanwendbaar geeft het werkelijke bedrag weer dat vrij mag worden aangewend voor gemeentelijke uitgaven en geeft derhalve de speelruimte weer.

Tabel 6. *Verdeling Algemene reserve* Bedragen in €

<i>Onderverdeling</i>	<i>bedrag</i>
verplichte reserve provincie	1.200.000
reserve weerstandsvermogen	7.407.990
algemene reserve vrij aanwendbaar (sluitpost)	-
totaal algemene reserve	6.973.740
totaal reserve vrij aanwendbaar incl. best.res.	8.601.890

De onderste regel van tabel 6 toont een saldo dat niet gelijk is aan de optelling van de algemene reserve vrij aanwendbaar en de bestemmingsreserve, dit in verband met een correctie (de algemene reserve vrij aanwendbaar kwam negatief uit en is op nul gezet, dit is gecorrigeerd in de onderste regel van tabel 6).

Van de algemene reserve is niets daadwerkelijk vrij aanwendbaar, het overige deel betreft de verplichte reserve (€ 50 per inwoner) en de reserveweerstandsvermogen. Indien één van de onderdelen van het weerstandsvermogen wordt aangewend voor andere zaken, dient de reserve weerstandsvermogen navenant te worden verhoogd ten laste van de algemene reserve vrij aanwendbaar of een ander beschikbaar dekkingsmiddel.

8. Indicator

De verhouding tussen risico's en weerstandscapaciteit geeft een goede indicator van onze weerbaarheid. De capaciteit bedraagt € 17,3 miljoen, het bedrag aan risico's bedraagt € 4,1 miljoen euro. Dit resulteert in een weerstandsvermogen van 422%. Onze weerstandscapaciteit blijft hiermee ruim voldoende om de bestaande risico's af te dekken. In het algemeen wordt

een percentage boven de 100% als voldoende geacht. In vergelijking met vorige periode is de indicator gestegen door een dalend risicobedrag.

Tabel 7: ontwikkeling van de weerstandscapaciteit en algemene reserve vrij aanwendbaar

Bedrag in €

ontwikkeling	bedrag aan risico's	weerstandscapaciteit incl. bestemmingsres.	reserve vrij aanwendbaar incl. bestemmingsres.
begroting 2016	6.360.000	7.909.656	3.170.373
jaarrekening 2015	5.025.500	8.366.024	5.185.153
begroting 2017	3.999.250	9.135.694	5.692.681
jaarrekening 2016	3.257.000	1.872.000	1.385.000
begroting 2018	4.092.150	2.377.150	1.715.000

9. Gemeentelijke kengetallen

Op 15 mei 2015 is artikel 11 van het BBV gewijzigd. Dit betreft de invoering van verplichte opname van financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het opnemen van kengetallen in de begroting past in het streven naar meer transparantie. Daarmee wordt beoogd Provinciale Staten en de raad in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie en over de baten en de lasten van de provincie respectievelijk de gemeenten. De kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die de raad en Provinciale Staten in hun beoordeling van de financiële positie moeten betrekken om daar een verantwoord oordeel over te kunnen geven. Zij leveren daarmee ook een bijdrage aan hun kaderstellende en controlerende rol.

Tabel 8 Kengetallen financiële positie op grond van artikel 11 lid 2 BBV

Indicator	Verloop van de kengetallen		
	Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Netto schuldquote	53%	57%	60%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de mede-overheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.	59%	51%	66%
2. De solvabiliteitsratio Deze indicator geeft inzicht in de mate waarin de decentrale overheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.	25,6%	24%	26,3%
3. Kengetal Grondexploitatie Deze wordt berekend door de waarde van de bouwgrond in exploitatie te delen door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage.	16%	18%	18%
4. Structurele exploitatieruimte Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten.	1%	1%	1%

5. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar deze kan worden opgevangen ofdat er ruimte is voor nieuw beleid. Er is gekozen om de belastingcapaciteit te relateren aan landelijk gemiddelde tarieven.	Totale woonlasten 800 euro. Landelijke gemiddelde 651 euro. Quotiënt: $800/651= 1,229$	Totale woonlasten 800 euro. Landelijke gemiddelde 716 euro. Quotiënt: $800/716= 1,117$	Totale woonlasten 812 euro. Landelijke gemiddelde 723 euro. Quotiënt: $812/723= 1,123$

10. Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie

Bovenstaande kengetallen geven aan dat onze gemeente er goed voorstaat. Onderstaand gaan we nader in op deze kengetallen:

Netto schuldquote

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog (oranje). Hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarezone (rood). Onze schuldenlast is het afgelopen jaar toegenomen maar is met een waarde van 60 % nog altijd goed, maar de opgaande lijn heeft wel de aandacht van het bestuur.

Solvabiliteit

Als signaalwaarde voor de solvabiliteitsratio geldt een percentage van 20%. Bij een solvabiliteitsratio lager dan 20% bevindt de gemeente zich op glad ijs. Het bestuur is voornemens deze opgaande lijn in stand te houden.

Grondexploitaties

De waarde van de grondexploitaties zijn het afgelopen jaar toegenomen, onder andere door een nieuwe grondexploitatie. Zie voor nadere informatie de paragraaf Grondbeleid.

Structurele exploitatieruimte

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De exploitatieruimte vertoont een constant beeld. Het beleid is erop gericht om ook op de langere termijn de structurele baten toereikend te laten zijn ter dekking van de structurele lasten.

Belastingcapaciteit

Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing, omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt). De ontwikkelingen rondom de belastingcapaciteit worden nader besproken in de paragraaf Lokale Heffingen.

11. Nadere detaillering van geïnventariseerde risico's

Op onderstaande pagina's vindt u een totaal overzicht van de geïnventariseerde risico's. Risico's van minder dan € 10.000 worden niet meegeteld in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen. Uitzondering hierop is het sociaal domein; hierin benoemen we – gezien alle ontwikkelingen de afgelopen periode – het verloop van de risico's, ook als deze lager dan € 10.000 worden geschat of als pm post zijn ingeschat. In het overzicht zijn de risico's ingedeeld in de volgende categorieën:

- Uitvoering gemeentelijke taken
- Rampen en Calamiteiten
- Bedrijfsvoering en Financiën
- Projecten en grondexploitaties
- Bestuurlijke aangelegenheden

indeling	risko	detailering	beheersmaatregel	stand van zaken	schadebedrag	kans	structureel (4) vs incidenteel (1)	risko begroting 2018
gemeentelijke taken	Milieu	Bodemverontreiniging	Bodembeleid en Bodemkwaliteitskaart up to date houden;	Er komen bodemtaken vanuit de provincie naar de gemeente. Met de invoering van de Omgevingswet wordt gemeente bevoegd gezag voor nieuwe gevallen van ernstige bodemverontreiniging. Momenteel draagt de gemeente risico's van bodemverontreiniging als nieuwe saneringslocaties aan het licht komen. Pas bij overdacht van bodemdossiers van provincie naar gemeente wordt duidelijk of er nieuwe gevallen bij komen. Daarom wordt het risico opgehoogd.	300.000	20%	1	60.000
gemeentelijke taken	Outsourcing sportfaciliteiten	Gemeente blijft risicodragers ; Gemeente heeft een aantal sportfaciliteiten ondergebracht bij derden (Stichting Wijksport, Sp St Cothen, Sp St Langbroek); Gemeente is rechtsopvolger in Stichting Wijksport en bij Sp St Cothen). Risico zit dan fiscale afrekening en overige transitiekosten	verscherpt toezicht houden; intensivering van ambtelijk overleg	Het college is Raad van Toezicht van Stichting Wijksport; Intensief ambtelijke regio	1.050.000	20%	1	210.000
gemeentelijke taken	Integriteit	Morele aansprakelijkheid (inagoshade, ethische verantwoordelijkheid)	aandacht voor Integriteit en ambtseed , zowel bestuurlijk als ambtelijk (mede gezien de verkiezingen)	het aspect integriteit is ondergebracht in functioneringsgesprekken	100.000	10%	1	10.000
gemeentelijke taken	Onvoldoende handhaving leidt tot kosten voor faciliteren	Bij evenementen	Planning evenementen en kosten opnemen in begroting. Bij grote evenementen is dit geformaliseerd.	Het strict innen van borgsommen bij grote evenementen.	20.000	50%	1	10.000
gemeentelijke taken	huisvesting onderwijs	in theorie budgetneutraal, maar risico op taakverwaarlozing onderhoud scholen dat vervolgens bij gemeente als rekening wordt gepresenteerd	Gemeente stuurt via Integraal huisvestingsplan	Integraal Huisvestingsplan is vastgesteld	78.000	30%	1	23.400
gemeentelijke taken	Jeugdzorg	Betref open einde regeling. Wel steeds meer zicht op ontvangsten maar nog beperkt zicht op uitgaven. Verder onvoldoende zicht op indicatiestellingen (deels via derden, vb huisarts) derhalve beperkt zicht op financiële impact.	Afspraken maken over risicodeling in de regio; in de begroting is uitgegaan van de meest recente gegevens. Regionale aanbesteding met gezamenlijke tarieven en afstemmen processen. Daarnaast vorming van bestemmingsreserve. overleg met huisartsen, afspraken over aanleveren van informatie.	Afspraken zijn gemaakt over cluster 1 (bovenregionale zorg). Daarnaast bestemmingsreserve van 1,2 mln, derhalve risico voor 2017 waarschijnlijk afgedekt, maar voor 2018 nog onzeker. Risico ingeschat op 2 mln minus 1,2 mln BR. Overleg met huisartsen georganiseerd	2.000.000	25%	1	500.000
gemeentelijke taken	Participatie	WWB: Door de ontschotting van het Inkomens-deel binnen de GR-gemeenten wordt een evt. overschot of tekort op het Inkomens-deel door alle gemeenten gedragen. Hierdoor kan het tekort afnemen of in nadelig geval toenemen. De gemeente is eigen risicodragers voor het I-deel, tot gemiddeld 7,5% van het budget (3 mln): 225.000 euro.	Stelpost is sinds 2 jaar gebracht op € 200.000.	In de begroting wordt een deel van dat risico al ondervangen als stelpost 200.000 euro. Het resterende deel (25.000 euro) blijft als risico intact. Tevens nieuwe doelgroep van aanvragen van mensen met beperking, voorheen vallend onder Wajong. Impact op budget nog niet helder. Regionale inschatting ongeveer 125 personen.	25.000	75%	4	75.000
gemeentelijke taken	WSW	WSW: Het rijk voert een bezuiniging door op de WSW-geelden; geleidelijk teruglopende uitkeringen per indicatie; van 26.000 naar 22.700. Baten lopen terug, lasten (vanwege lopende CAO-verplichtingen) blijven bij ongewijzigd beleid intact.	WSW wordt geleidelijk aan afgebouwd. Gemeente kan zelf 'beschut werk' gaan organiseren.	plusminus 65 indicaties , aflopend naar ongeveer 42 indicaties per 2020; risicobedrag bepaald op 180k	180.000	25%	4	180.000
gemeentelijke taken	WMO	Betref open einde regelingen. Inkomsten zijn een aantal jaren gedaald maar gaan nu stabiliseren. Door nieuwe aanbestedingen en huidige lage prijzen is er een grote kans dat de toekomstige prijzen gaan stijgen.	Scherpe monitoring van cijfers en vraag; belang van behoud van reserve sociaal domein.	Door open einde karakter van de regelingen zal er altijd risico bestaan dat er meer of duurdere zorg betaald moet worden. Of incidenteel hogere kosten. Voor zover mogelijk worden bekende parameters meegenomen in de begroting.	200.000	25%	4	200.000
Totaal gemeentelijke taken								1.268.400

indeling	risko	detailering	beheersmaatregel	stand van zaken	schadebedrag	kans	structureel (4) vs incidenteel (1)	riscio begroting 2018
Rampen en calamiteiten	Rampen en calamiteiten	Ramp of calamiteit als gevolg van een incident, natuurgeweld of risico's voor de volksgezondheid	Zorgdragen voor afdoende preventief onderhoud aan gemeentelijke eigendommen, openbaar groen e.d.				1	1.200.000
Totaal Rampen en calamiteiten								1.200.000
Bedrijfsvoering	(Informatie) beveiliging	Verlies van Informatie	bestaand beveiligingsbeleid actualiseren; Verplichte audits (DIGID, BAG)	Het beleid is geactualiseerd, en het risicomanagement verbeterd. Er is een doorlopende verbetercyclus geïmplementeerd om risico's te identificeren en te verzachten. Menselijke fouten zijn niet uit te sluiten.	250.000	20%	1	50.000
Bedrijfsvoering	Algemene Uitkering	Onduidelijkheid van rijksbeleid voor ontvangsten; Komende jaren beschikbaarheid van gelden (verdeelde) levert mogelijk fluctuaties in algemene uitkering.	Volgen van mei/sept circulaire	DigiD audit met goed gevolg afgelegd	350.000	25%	4	350.000
Bedrijfsvoering	BTW	Onjuiste BTW aangiften/aanslagen. Bedrag van risico betreft een richting jaarbedrag te betalen BTW.	Volgen ontwikkelingen op het gebied van BCF; Jaarlijkse update op basis van aanbevelingen rapport accountant	Goede contacten met onze belastingconsulent van PWC, in najaar 2017 verdere focus op BTW.	50.000	25%	4	50.000
Bedrijfsvoering	Garantstellingen	Betref naast WSW achtervang (110 miljoen), tevens directe garanties (4 miljoen); Risico op verplichtingen neemt, door de financiële crisis toe.	Terughoudendheid bij aangaan garantieverplichtingen	Onze garanties nemen af, achtervang (WSW) neemt echter toe	100.000	10%	4	40.000
Bedrijfsvoering	Ziekteverzuim personeel	Gemeente is zelf risicodragend. Lasten kunnen niet worden opgevangen binnen risicobuffer en vacaturegelden en loonsom. Bedrag risico betreft 1 maal gemiddelde loonsom per persoon op jaarbasis.	Ziekteverzuimbeleid (controles, contacten arbodienst). Inzet externe ARBO dienst.	Verzuimpercentage is over afgelopen periode stabiel, iets aan de hoge kant. Dit wordt met name veroorzaakt door een aantal langdurig zieken binnen onze organisatie.	60.000	50%	4	120.000
Bedrijfsvoering	Ambtelijke fusie Houten	Na het niet-doorgaan van de ambtelijke fusie met Houten is het verbeteren van de organisatie gericht op het verkleinen van de kwetsbaarheid en het vergroten van de kwaliteit. Het risico is aanwezig dat de beoogde koers niet wordt gerealiseerd en processen niet of onvoldoende functioneren.	Het college zal op kritische onderdelen van de organisatie bezien hoe (en eventueel waar) de taak het beste uitgeoefend kan worden. Zo nodig zal het bestuur voorstellen worden voorgelegd voor extra formatieve of kwalitatieve impulsen.	Het college neemt de eerste maatregelen.	500.000	50%	1	250.000
Bedrijfsvoering	Realisatie ambities	Waarmaken ambities versus bezetting. Zowel de bestuurlijke ambities als de ambtelijke ambities zijn groot en daarmee taakstellend. Afgelopen jaren is er fors bezuinigd op personeel, de bezetting is op onderdelen minimaal en kwetsbaar. Dit geeft een reëel risico op het niet waar kunnen maken van gestelde/ wenselijke ambitie.	Ambitie bijstellen of bezetting uitbreiden.	Het college neemt de eerste maatregelen.	250.000	70%	4	700.000
Totaal Bedrijfsvoering								1.560.000
Projecten en grondexploitaties	Planschade	Actualisatie van bestemmingsplannen, evenals bestemmingswijziging voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen kan planschade opleveren	Bij projecten planschadeberekening laten maken en meenemen in begroting project; Bij exploitaties derden kosten verhalen op ontwikkelaar (contractueel)	Bestemmingsplan Binnenstad wordt geactualiseerd. Door wijzigingen in het plan kan planschade optreden. Voor het plan zal een planschaderisico-analyse worden gemaakt.	500.000	10%	1	50.000
Projecten en grondexploitaties	Extra maatregelen nodig Nul op de meter De Horden	Met projectontwikkelaar AKMReales is afgesproken dat de gemeente deels garant staat indien blijkt dat (binnen 10 jaar na oplevering) er extra maatregelen nodig zijn om de woningen in De Horden Nul op de meter te maken. Eerste € 84,700 aan maatregelen komt voor rekening van AKMReales. Daarna maximaal € 55,000 voor de gemeente.	Ontwerp is gemaakt door deskundige adviseurs. Indien inbreng van de gemeente nodig is, is er een kans dit ten laste van de provinciale subsidie voor Duurzame kerngebieden te brengen (voor zover die niet nodig zou zijn voor Hoogstraat en De Heul).	Vooralsnog niet aan de orde.	55.000	25%	1	13.750
Totaal Projecten en grondexploitaties								63.750
Bestuur	Wachtgelden	Geen voorziening voor wachtgelden getroffen	vormen van voorziening/ reserve	er is een bestemmingreserve wethouders	0	15%	1	0
Totaal Bestuur								0
Eindtotaal								4.092.150